

75 jaar geleden - de oorlog in Rotterdam: uit het dagboek van mijn opa Bouterse

3 november - 28 november 1944: grote razzia in Rotterdam, ruim 50.000 mannen opgepakt

Vrijdag 3 november: 's Avonds stortregen, als ik het aardappelvraagstuk gaa bespreken met Geluk en P.... (slecht leesbaar)

Zaterdag 5 november: droeve dag voor Rotterdam; waarschijnlijk aan de Schie de hele dag hevige ontploffingen door 't vernielen der havenwerken.

Dinsdag 7 november: de NRC (Berlijnse correspondent) meldt dat de Schelde praktisch vrij is. Waar zal de volgende klap vallen? Erg kil in huis, zodat je geen raad weet van de koude handen en voeten. Hoogstens 's avonds voorzichtig de kachel aan!

Vrijdag 10 november: Weer 'Schreckenstag' voor Rotterdam. Als ik 's morgens naar school wil, blijken alle bruggen open te staan en de straten afgezet. In de randen van de stad zijn ze bezig de mannen tussen 17 en 40 op te pikken. Eerst krijg je een bevel in de deur, dat je je moet melden. 's Avonds trekken duizenden over de Abraham van Stolkweg voorbij.

Zaterdag 11 november: wapenstilstandsdag [*le wereldoorlog*]; nu beginnen ze hier (met de razzia), weer is de angst groot.

Maandag 13 november: gisteren had ik zwaren (?) middag om van Geluk naar huis te komen. Overal geschiet en geschreeuw van soldaten, die riepen: Zurück. Bericht in de krant dat oud-minister H. Colijn op 16 september aan een hartverlamming is overleden. De Tirpitz (Duits slagschip) in de grond gebombardeerd bij Noorwegen.

Zaterdag 18 november: het weer is beter; hevige gevechten der geallieerden over heel het front, van Duitsland tot Holland.

Dinsdag 21 november: mensenroof in Den Haag - de oogst valt niet mee voor de Duitsers (pl. 10.000). Ze worden in aken naar Rotterdam vervoerd.

Donderdag 23 november: Jan [*mijn vader*] jarig, 23 jaar. Hondeweer; geruchten van oppakkerij [*welke, en waar?*] blijken niet waar.

Zaterdag 25 november: Mercurius (handelsschool) weer begonnen, hoewel met veel minder leerlingen.

** Uit Wikipedia: de razzia van Rotterdam op 10 en 11 november 1944 ('Aktion Rosenstock', waarbij 8000 Duitse soldaten zijn ingezet) is de grootste razzia die de Duitse bezetter in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft gehouden. Bij deze razzia zijn ongeveer 52.000 van de 70.000 mannen tussen 17 en 40 jaar uit Rotterdam en Schiedam weggevoerd, een vrij hoog percentage vergeleken met latere razzia's in andere steden, toen het verrassingseffect minder groot was.*

Het is mij niet bekend hoe mijn vader (Jan) en zijn oudere broer (Wim) de dans zijn ontsprongen. Mijn vader had weliswaar een vrijstelling gekregen nadat hij was teruggekeerd van de tewerkstelling van de Nederlandse studenten in Duitsland (mei 1943), maar de vraag is of die vrijstelling voor deze nieuwe razzia geldig was. Er is mij echter ooit verteld dat de twee broers zich tijdens deze (of een andere?) razzia hadden verstopt bij de burens, het tehuis 'Onderlinge Vrouwenbescherming' (voor ongehuwde moeders) Beukelsweg 90. Ik weet niet of zij - en andere mannen in Rotterdam - zich in de weken erna op straat konden vertonen.

Opa Kees (Cornelis) Bouterse was leraar aan een mulo en de handelsschool (avondopleiding) Mercurius in Rotterdam. Hij heeft met enkele onderbrekingen tussen 1916 (het jaar dat hij begon met lesgeven) en 1959 (toen hij op 69-jarige leeftijd overleed) in schoolagenda's en notitieblokjes een dagboek bijgehouden. Hierin vermeldingen van het dagelijkse leven op school, in gezin en familie en van bijzondere gebeurtenissen in Rotterdam en elders.

Vrij 3 Nov '44

Saunders slakegen, als ik het aardappelennet met mijn silus en Raupke ga bespiken

Lo 5 Nov. '44

Druvele dag van Rotterdam. Was schijnlijk aan de Scheemond de hele dag hevige ontploffings door 'e vernielen der havenwerken. Verder in huis op de Beulderweg sifgebrant.

avond in 's avond nog regen

Di 7 Nov

Stommes wer, van wijlen mijn vader gezegd hebbe, DENK (Berl. lrs.) neldt dat de Schelde Maatschappij is. Waar zal de volgende reis trallen? by het in huis, zodat je geen raad weet van de koude winden en voeten. En geen droogte! Hoogstens 's avonds vryschij de kachel aan.

Vrij 10 Nov.

4½ jaard onlog voor Medelant. Weer Schrekkens tag voor R'dam als ik 's magen, maar school mil, blijven alle bruggen open te staan en de straten affort. In de vanden v.d. stad zijn de heilig de mannen met 17% op te pikken. Eerst krijg je een beurt in de deur, dat je moet melden. 's avonds trekken deugendes je de show van Stokholms in hondewer vout!

3e 11 Nov

Wapensilstandsdag. Nu begeren de Pra. Wer 's de ongt front.

Ma 12 Nov

Epistelen had ik geen niof om van Geluk maar bus te kornen. Overal gesdriet en geschreem van veldath, die roep: Jamit Bericht, in de kragt, dat H. Colijn, oud. minister, chrgolp van hestuelumms op 16 Sept. is overleden. De Tuijig, ssoo is in de gade gebombardert te Noorwegen.

Vrijdag 17 Nov.

hondewer!

Zat. 18 Nov

Het wer is bepar. Hevige onrusten der geall. over heel het front, van Jants v. L. Ireland.

Dinsdag 21 Nov

Manchevool van den Raaf - de copt valt, niet meer voor de Britten (£ 10.000) te worden in aken naar IR. dan gevoerd.

Wo 25 Nov '44

Janjanig, 23 jaar. Hondewer, maar crade waas Chr. gymnasium Gemachten van opvallend bliken met waas.

Vr. 24 Nov.

nog steeds reg.

Zat. 25 Nov.

menemus vout, hoewel niet veel minder le.

Dinsdag 28 Nov.

hondewer, Bth jst te